

14. Kantri ja urbaani

Tämän vuotinen Kantri ja Urbaani-näyttely levittäytyy yhdentoista taiteilijan voimin vintistä kellariin, galleriasta ulkotiloihin.

Valitessani taiteilijoita näyttelyyn, pohdin erityisesti taiteilijoiden, teosten ja tilojen vuoropuhelua. Vaikka näyttelyllä ei ole yhtenäistä teemaa, huomaan valinneeni taiteilijoita, joista useat jakavat kiinnostuksen taiteessaan ympäristöön, maisemaan, tilaan, muistoihin, aikaan, ääneen, rytmiin, liikkeeseen, turvaan ja suojaan.

Näyttelyn teokset ovat löytäneet paikkansa Lappeen vanhan pappilan miljööstä ja minulla on ilo esitellä sekä näyttelyn taiteilijat että heidän teoksensa.

Kuvanveistäjä **Ilmari Gryta** tutkii teoksissaan liikedynamiikan ja muutoksen tematiikkaa. Teokset ovat mekaanisia, liikettä, ääntä ja valoa hyödyntäviä kojeita. Ne ovat itseään muuntavia veistoksia, joiden liike on vuorovaikutuksessa katsojan kanssa. Pihaton galleriassa esillä olevaan teokseen *”Ralli”* Gryta kertoo sisältyvän suoranaista omaelämäkerrallisuutta. Teos koostuu kahdesta sisäkkäisestä autoradasta ja Matchbox-tyylisistä autoista, jotka ovat hänen omista lapsuudenaikaisista kokoelmistaan. Grytan autojen kulkiessa omalla rytmillään, kehätiellään, **Susanne Gottbergin** maalaukset kuvaavat virtaavaa vettä, siltaa, teitä. *”Virran varrella”* sekä *”Suorin tie ei aina ole lyhin”* luovat voimakkaan tilan tunnun, ne asettavat katsojan keskelle tilannetta, siltaa. Ne mahdollistavat samanaikaisen katsomisen eteen, taakse ja sivuille, vaativat ikäänkuin valitsemaan suunnan, mutta pysähdyttävät paikoilleen.

Pihatosta löytyy myös **Nora Tapperin** leppälaudasta rakennettu ruokakomero, teos nimeltään *”Aamu”*. Tapper kertoo: ”Veistokseni eivät ole olemassa olleiden tai olevien tilojen kopioita. Ne ovat huoneiden ja tilojen herättämien erilaisten kokemusten veistettyjä ja rakennettuja muistikuvia.”

Kärryvajassa Tapperin viisitoista kuusilaudasta rakentamaa pilarimuottia on asettunut *”Sumaksi”*. *”Suma”* valtaa tilaa fyysisyydellään, mutta tehokkaita valloittajia ovat myös **Kaija Kiurun** käävät, jotka muodostavat *”Invaasio”* teoksen. Sekä *”Suma”* että *”Invaasio”* herättävät ajatuksia ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Kaija Kiurua kiinnostaa ihmisen ja ympäristön kyky, ja toisaalta kykenemättömyys sopeutua toisiinsa ja kulloinkin vallitsevaan tilaan.

Vuorovaikutussuhde näkyy Kiurun *”Hahmotelma”* teoksessa, jossa käävät on liitetty punaisilla kiristysnyöreillä Pihaton puihin. Kiurun käyttämät käävät (taula-, kanto-, pötkelö- ja arinakääpä) kuuluvat yleisimpiin kääpälajeihin.

Puihin on ripustettu myös **Tatu Tuomisen** teos *”Ehkä tämä puutarha on olemassa vain laskettujen silmäluomiemme varjossa...”* (Italo Calvino: *Näkymättömät kaupungit*, Tammi, 1976).

Tuominen risteyttää teoksissaan maalaustaidetta, paperileikkausta ja valokuvaa. Teosten lähtökohtana on arkinen valokuva, josta taiteilija tekee oman tulkintansa. Hitaan prosessin kautta näppäilykuvan sisältämä hetki jalostuu taideteokseksi. Näyttelyn teos koostuu epoksilakkaan upotetuista paperileikkauksista. Lasimaisen lakan alla leikattu nepalinpaperi ja suihkemaalain pölähdykset muodostavat kuvia kaupungin sisällä piilossa olevista puutarhoista.

Pihaton näyttelyalueelle on kesän ajaksi tuotu työmaakoppi, joka pitää sisällään

Petri Kaverman *“Separator”* teoksen. Kaverma kertoo: “Teoksen lähtökohtana on suomalaisille tuttu tyyppitalo, rintamamiestalo, asevelitalo, joka edustaa nykyisin suomalaisuuden, miehisyyden, onnellisen perheen ja kunnollisen rakentamisen perinteisiä arvoja. Samankaltainen turvan, suojan, huoneiden ja sisätilojen tematiikka on myös vailla valtiovallan kontrollia rakennetuissa slummitaloissa. Talon yhteydessä esitettävä video kuvaa kolmea värilliseen betoniin valettua rintamamiestalo -veistosta, ja niiden vaiheita Kahdeksan Kotia -slummialueella Pekingissä. Käsitteinä rintamamiestalo on paikalleen pysähtynyt, paikkansa löytänyt kun taas slummihökkelit asukkaineen ovat jatkuvassa liikkeessä. Kuten myös työmaaparanki rakennustyömiehineen.”

Charlotta Östlundin teokset käsittelevät usein ihmistä, ihmisen kokemuksen, muistojen tai kaipuun aitoutta. Viljamaksiinin alakerrataan, jossa seinät, lattia ja katto ovat puuta, hän rakentaa puuta jäljittelevästä vinyylimatosta kuoren, joka peittää alkuperäisen huoneen seinäpintaa. Näin syntyy ikään kuin viitausta huoneesta huoneeseen. Tilateos, työnimeltään *“Mitt översatta jag”*, pohtii aidon ja jäljitelmän suhdetta.

Muisti, aika ja katoavaisuus korostuvat myös **Kaisa Kontion** *“Muistuma”* nimisessä taiteilijakirjainstallaatiossa. Valokuva-albumin lehdet, joista kuvat ovat kadonneet ja poissaoloa korostavat kellastumat, teipin jäljet, valokuvakiinnikkeet, heräävät teoksessa eloon. Ne kertovat tarinoita, sykähdyttävät ja katoavat jälleen. Näyttelyvieras voi löytää albumin viljamaksiinin yläkerrasta, ikään kuin vintiltä joissa vanhoja lehtiä, valokuva-albumia ja muistoja pengotaan.

Pehtoorin tuvan yläkerrassa, niin ikään vintiltä, löytyy *“Abstrakti, elektroninen ääniteos. Teos tutkii hälyjä, sointipisteitä, lo-fi/hi-fi -estetiikkoja, kontrollin ja kontrolloimattoman suhdetta, soinnin kauneutta, äärimmäisyyksiä, harmoniaa, rumaa, terassidynamiikkaa, säröä, alitajuntaa, äänen ja tilan suhdetta, dadaa, SINIÄÄNIÄ, kontrapunktia ja ruostetta”*, näin kertoo säveltäjä **Sami Klemola** teoksestaan *“epä. nr. 1 “ullakko” (2009)”*.

Pasi Eerik Karjalan teoskokonaisuus *“ Matkalla / Surulliset lelut / Rantaviivoja”* täyttää Pehtoorin tuvan alakerran kaksi huonetta.

Autoista tupruaa, talo savuttaa, rantaviiva taipuu mökeistä, jotka vierivieressä valtaavat maisemaa. Veistokset viittaavat ympäristöön, ihmiseen, tapoihimme. Ne kommentoivat, ottavat kantaa, mutteivät saarnaa. Ne puhuttelevat alakuloisen huumorin ja leikin kautta. Tehokkaasti.

Pysähtynyt ja liikkuva, mennyt ja nykyinen, määrittelemättömyys sekä tilan rajojen rikkoutuminen synnyttävät kauhun ja outouden tunteita **Juhana Moisanderin** teoksissa. Hänen pappilan kellariin tekemä paikkasidon nainen videoinstallaatio on fiktiivinen kuvaus kansanperinteessä toistuvaan tarinamotiiviin. Kellari pimeänä maanalaisena paikkana symboloi alitajuntaa ja sen tummempia aspekteja. Mitä Pappilan kellariin on kätkeytynä?

Kuraattori:
Kuvataiteilija Kaisaleena Halinen